

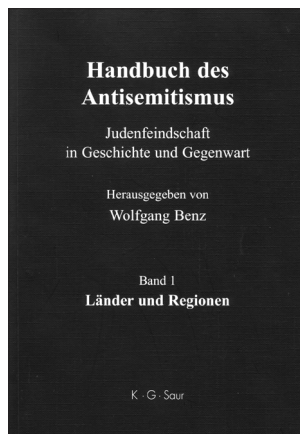
PAR LATVIJU UN LATVIEŠIEM "ANTISEMĪTISMA  
ROKASGRĀMATĀ"

Wolfgang Benz (Hrsg.). *Handbuch des Antisemitismus* [Antisemitisma rokasgrāmata].<sup>1</sup> Bd. 1. Länder und Regionen. München: K. G. Saur, 2008. 444 S.; Bd. 2. Personen. Berlin: W. De Gruyter / K. G. Saur, 2009. 934 S.

Volfgangs Bencs pasaules vienīgajā antisemitisma pētniecības institūtā Berlīnē, Vācijā, uzsācis Antisemitisma rokasgrāmatas izdošanu. Latviešus varētu interesēt, kas tur rakstīts un uz kādiem pamatiem latvieši minēti rokasgrāmātā. Pirmajā sējumā starp 85 valstīm ir raksts arī par Latviju. Otrajā sējumā starp nepilnām 700 biogrāfijām ir arī deviņu latviešu biogrāfijas. Šo rakstu autori ir Ilja Ļenskis, profesors Leo Dribins<sup>2</sup> un Inese Runce; divu pēdējo raksti ievietoti LU Filozofijas un socioloģijas institūta gada pārskatos zem virsraksta "Zinātniski raksti".<sup>3</sup> Kā tādiem tiem jāatbilst noteiktiem kritērijiem – tiem jābūt objektīviem un slēdzieniem jābūt pamatotiem.

Pamatojumiem ir nepieciešami dokumentēti novērojumi un fakti, atbilstoši un korektas atsauces, vienlīdzīgi kritēriji un vērtēšanas metodika.<sup>4</sup> Rokasgrāmatu un enciklopēdiskiem rakstiem ir zīmīgi, ka tajos atrodami pieņemti fakti, nevis kāda autora apstrīdēti uzskati. Neapstiprināta informācija jānorāda.

Izrādās, ka apskatītie šķirkļi nav objektīvi un minēto personu iekļaušana nav pamatota. Ņemot vērā, ka šī ir vienīgā šāda veida antisemitisma rokasgrāmata, katras personas iekļaušanai jābūt ļoti skaidri pamatotai. Lai gan šķirkļos



<sup>1</sup> Turpmāk: *Handbuch*, b. 1 vai b. 2.

<sup>2</sup> [Bez autora] (1988). Dribins Leo. No: P[ēteris] Jērāns (galv. red.). *Latvijas padomju enciklopēdija*. 10.<sup>2</sup> sēj. Rīga: Galvenā enciklopēdiju redakcija, 41. lpp.; [Bez autora] (2003). Dribins Leo. No: Heinrihs Jubels (galv. red.). *Latvijas enciklopēdija*. 2. sēj. Rīga: Valērija Belokoņa izdevniecība, 275. lpp.; Andris Caune (2006). Vēsturniekam profesoram Leo Dribinam – 75. *Latvijas Vēstures Institūta Žurnāls*, 4, 213. lpp.; Dzintars Ērglis (2011). Profesoram Leo Dribinam – 80. *Latvijas Vēstures Institūta Žurnāls*, 4, 191.–192. lpp.

<sup>3</sup> Latvijas Universitātes aģentūras "LU Filozofijas un socioloģijas institūts" gada publiskais pārskats (2008), 14. un 16. lpp.; (2009), 10. un 14. lpp. Pieejams: [www.fsi.lu.lv/?sadala=68](http://www.fsi.lu.lv/?sadala=68) (skatīts 11.02.2012.). Sk. arī: [www.lu.lv/biblioteka/izstades/virtualas-izstades/publikacijas2009/struktura/filozofijasinst/](http://www.lu.lv/biblioteka/izstades/virtualas-izstades/publikacijas2009/struktura/filozofijasinst/) (skatīts 11.02.2012.).

<sup>4</sup> Sk., piemēram: Editorial (2011). Reviewing refereeing. *Nature Cell Biology*, 13, 109. lpp. Pieejams: [www.nature.com/ncb/journal/v13/n2/full/ncb0211-109.html](http://www.nature.com/ncb/journal/v13/n2/full/ncb0211-109.html) (skatīts 11.02.2012.).

ir vieta atsaucēm, nekad, ar vienu iespējamu izņēmumu, tā nav izmantota. Pagājuši vairāki gadi kopš to publicēšanas, taču tie nav ne laboti, ne atsaukti.

*Redaktori un izdevniecība nav skaidri pateikuši, pēc kādiem kritērijiem izvēlētas iekļautās personas un kā izvēlēti šķirkļu autori*

Izdevniecība pretrunīgi apgalvo, ka rokasgrāmatā sakopotas šīs dienas zināšanas par antisemitismu visā pasaulē un visos laikos.<sup>5</sup> Otrajā sējumā esot antisemītu, antisemitisma upuru un antisemitisma apkarotāju biogrāfijas.<sup>6</sup> Toties izdevniecība savā mājaslapā arī ievietojuši žurnāla “Der Spiegel” recenziju, kur rokasgrāmata nosaukta par “antisemītu personību *Kas ir kas*”.<sup>7</sup> Priekšvārdā V. Bencs raksta, ka dažs lasītājs brīnīsies, rokasgrāmatā atrodot personības, kuras šajā sakarībā nebūtu domājis sastapt, un mēģina skaidrot biogrāfiju iekļaušanu no sākuma līdz beigām.<sup>8</sup> Doma esot bijusi iekļaut ietekmīgus antisemītus, bet V. Bencs tomēr nemin nevienu iekļaušanas (vai neiekļaušanas) kritēriju. Rakstus snieguši 176 autori, bet nav teikts, kā autori izvēlēti. Tātad redaktori un izdevniecība nav pateikuši, pēc kādiem kritērijiem vārdi ievietoti rokasgrāmatā vai kā izvēlēti autori. Objektivitāte to prasītu.

*Autori nav uzrādījuši, pēc kādiem kritērijiem izvēlētas iekļautās personas*

Tā kā redaktori nav uzrādījuši izvēles kritērijus, tad tā ir autoru atbildība; tomēr neviens kritērijs nav uzrādīts. Otrajā sējumā ir ievietotas deviņas latviešu biogrāfijas.<sup>9</sup> Nav teikts, kāpēc autori izvēlējušies tieši šos deviņas vārdus (nevis kādus citus). Objektivitāte to prasītu.

*Nodaļa par Latviju ir vienpusīga un nav objektīva*

Prof. Dribina rakstam par Latviju<sup>10</sup> ir sešas atsauces, to starpā divas uz autora paša darbu, bet nav citēts, piemēram, prof. Maksis Lazersons, kurš situāciju brīvajā Latvijā starpkaru laikā raksturojis šādiem vārdiem: “Bez šaubām, nevienā citā valstī Eiropā vai citur kāda parlamentāriska institūcija neveltīja tik daudz uzmanības žīdu skolu autonomai administrācijai. Laikā starp diviem pasaules kariem Latvija bija vienīgā valsts, kurā “Bundam”

<sup>5</sup> Pieejams: [www.degruyter.com/view/serial/38414?rskey=Jb9LMQ&result=1&q=Handbuch des Antisemitismus](http://www.degruyter.com/view/serial/38414?rskey=Jb9LMQ&result=1&q=Handbuch%20des%20Antisemitismus) (skatīts 11.02.2012.).

<sup>6</sup> Pieejams: [www.degruyter.com/view/product/38763?result=2&q=Handbuch%20des%20Antisemitismus&rskey=Jb9LMQ](http://www.degruyter.com/view/product/38763?result=2&q=Handbuch%20des%20Antisemitismus&rskey=Jb9LMQ). Visi vārdi ir pieejami internetā: [www.degruyter.com/view/supplement/9783598441592\\_Inhaltsverzeichnis.pdf](http://www.degruyter.com/view/supplement/9783598441592_Inhaltsverzeichnis.pdf) (skatīts 11.02.2012.).

<sup>7</sup> Henryk M. Broder (2010). Abgefeimte Techniken. *Spiegel Online*. Pieejams: [www.spiegel.de/kultur/gesellschaft/0,1518,674311,00.html](http://www.spiegel.de/kultur/gesellschaft/0,1518,674311,00.html) (skatīts 11.02.2012.). Izdevniecības mājaslapā ievietotas tikai trīs recenzijas. [www.degruyter.de/cont/fb/ge/detailEn.cfm?isbn=9783598240720&sel=rz](http://www.degruyter.de/cont/fb/ge/detailEn.cfm?isbn=9783598240720&sel=rz) (skatīts 10.10.2011.).

<sup>8</sup> Wolfgang Benz. Vorwort. *Handbuch*, b. 2, V lpp.

<sup>9</sup> Divas Iljas Ļenska biogrāfijas par Arvedu Bergu (*Handbuch*, b. 2, 70.–71. lpp.) un Gustavu Celmiņu (*Handbuch*, b. 2, 131.–132. lpp.), piecas prof. Leo Dribina biogrāfijas par Ernestu Blanku (*Handbuch*, b. 2, 89.–90. lpp.), Raimundu Čaku (*Handbuch*, b. 2, 119.–120. lpp.), Jāni Mārtinsonu (*Handbuch*, b. 2, 524. lpp.), Arvīdu Melliņu (*Handbuch*, b. 2, 540.–541. lpp.) un Fridrihu Veinbergu (*Handbuch*, b. 2, 850. lpp.), divas Ineses Runces no angļu valodas tulkotas biogrāfijas par Jāni Dāvi (*Handbuch*, b. 2, 161. lpp.) un Jāni Sanderu (*Handbuch*, b. 2, 715. lpp.).

<sup>10</sup> *Handbuch*, b. 1, 207.–212. lpp.

bija savs pārstāvis parlamentā.”<sup>11</sup> Rakstā dažādā sakarībā ir minēti 32 cilvēki.<sup>12</sup> Toties nav teikts, pēc kādiem kritērijiem šie 32 vārdi izvēlēti. Redzams, ka galvenokārt minēti latvieši. Tikai ar atsevišķiem izņēmumiem ir pieminēti citu tautību Latvijas iedzīvotāji, valdnieki un iekarotāji (zviedri, poļi, vācieši, baltvācieši vai krievi). Lai gan ir aprakstīts arī 1940.–1941. un 1945.–1991. gada periods, nav pieminēts neviens šīs okupācijas un aneksijas gadu pārstāvis. Ne pat Simons Šustins,<sup>13</sup> ebrejs vai, kā latvieši parasti saka, žids.<sup>14</sup> Kad runa ir par antisemitismu un židiem Latvijā, Šustina vārds bieži parādās, biežāk nekā lielākā daļa vārdu, kurus prof. Dribins *et al.* iespieduši rokasgrāmatā. Objektīvam rakstam ar virsrakstu “Letland” stingrie iekļaušanas izlases ierobežojumi pēc tautības, varas piederības un laika posma būtu bijuši skaidri pateikti.

Nodaļā par Latviju – nevis par Vāciju vai Krieviju – prof. Dribins Latvijas brīvības cīņas nosauc par pilsoņu karu un 1941. gada maija un jūnija izsūtīšanas tušēti nosauc par aizturēšanām, apcietināšanām, arestēšanām.<sup>15</sup> Tāda terminoloģija bija raksturīga lielvaru autoru rakstiem (pārsvarā līdz 1991. gadam).

*Autori nav pamatojuši personu iekļaušanu rokasgrāmatā (ar vienu iespējamu izņēmumu)*

Izrādās, ka, stingri ņemot, formāli tikai vienam no deviņiem vārdiem ir uzrādīts kāds pamatojums iekļaušanai rokasgrāmatā. Vēl diviem varētu būt pamatojums – vienā gadījumā autoram pievienojot atbilstošu atsauci, otrā gadījumā atsauci pilnībā izskaidrojot.

Gustavs Celmiņš, Pērkonkrusta vadītājs, teicis, ka Latvijā minoritātēm nebūšot vietas, bet bijis pret pogromiem. Šķirklim ir piecas atsauces; tur, cita starpā, teikts, ka Pērkonkrusts esot bijis radikāli antisemitiska kustība

<sup>11</sup> Maksis Lazersons, citēts no: Franks Gordons (2001). *Latvieši un židi spilēs starp Vāciju un Krieviju*. Stokholma: Memento, 25. lpp. Pieejams: <http://uploadingit.com/d/IBYIFSTOICIWYRW> (skatīts 11.02.2012.).

<sup>12</sup> Sigfrīds fon Feuchtvangens, hercogi Ernests un Pēteris Bironi, Krišjānis Valdemārs, Jānis Sanders, Ludvīgs Grēns, Andrievs Niedra, Jānis Poruks, Fridrihs Veinbergs, Jānis Rainis, Rūdolfs Blaumanis, Augusts Deglavs, Mendels Beilis, Nikolajs Nikolajevičs, Jānis Dāvis, Hermanis Asars, Ernests Blanks, Gustavs Celmiņš, Arvīds Melliņš, Juris Plāķis, Jēkabs Vitols, Kārlis Ulmanis, Ādolfs Šilde, Jānis Mārtinsons, Pauls Kovaļevskis, Oskars Norītis, Miķelis Goppers, Leonards Inkins, Kārlis Zuika, Aivars Garda, Vaira Viķe-Freiberga un Viktors Birze (Statujevs). Ne visi minēti kā antisemīti. Piemēram, pret antisemitismu iestājušies Rainis, Blaumanis un Deglavs, un Viķe-Freiberga esot apmelota, ka klausot brīvmūrniekus un židus.

<sup>13</sup> Valters Nollendorfs (2010). *Letland unter der Herrschaft der Sowjetunion und des Nationalsozialistischen Deutschland 1940–1991*. Rīga: Latvijas Okupācijas muzeja biedrība, 40. lpp. Pieejams: [www.omf.lv/gallery/OM%20Deutsch%202010%20Internet-Ausgabe.pdf](http://www.omf.lv/gallery/OM%20Deutsch%202010%20Internet-Ausgabe.pdf) (skatīts 11.02.2012.); I. Zālīte (1998). *Slepkava pie rakstāmgalda Simons Šustins*. Pieejams: <http://vip.latnet.lv/lpra/sustins.htm> (skatīts 11.02.2012.).

<sup>14</sup> Franks Gordons (1993). *Dienas un nedienas*. Rīga: Memento, 68.–69. lpp.; Gordons. *Latvieši un židi spilēs starp Vāciju un Krieviju*, 2. lpp. Pieejams: <http://uploadingit.com/d/IBYIFSTOICIWYRW> (skatīts 11.02.2012.); Heinrihs Strods (2010). *PSRS politiskā cenzūra Latvijā 1940–1990*. Rīga: Jumava, 244. lpp.

<sup>15</sup> *Handbuch*, b. 1, “Bürgerkrieg” 209. lpp. un “festgenommen” 210. lpp. Sal.: *Encyclopaedia Britannica Online* to karu sauc par “Baltic War of Liberation”. Pieejams: [www.britannica.com/EBchecked/topic/1514725/Baltic-War-of-Liberation](http://www.britannica.com/EBchecked/topic/1514725/Baltic-War-of-Liberation) (skatīts 11.02.2012.).

un ka Celmiņš programmatiskā runā teicis, ka žīdiem, vāciešiem, poļiem un krieviem latviešu Latvijā nav paredzēta loma.<sup>16</sup> Tā būtu pamatota viņa iekļaušana rokasgrāmatā.

Šķirkli par Raimundu Čaku teikts, ka viņš nacionālsociālistu okupācijas laikā strādājis vairākās avīzēs – “Tēvija”, “Zemgale” un “Latvijas Jaunatne”. Abās šķirkļa atsaucēs<sup>17</sup> citēts “Ventas Balss” 1941. gada 8. augusta raksts, kas atbilstu jebkādiem kritērijiem, bet parakstīts tikai ar iniciāliem “R.Č.”; šis apstāklis citētās grāmatās nav diskutēts vai izskaidrots, stipri mazinot atsauču vērtību. Citētā avīzes numurā arī ielikti vairāki vācu komandantu un komisāru raksti, dažs vāciski, dažs latviski. Vācu okupācijas vara pārņēma pilnīgu kontroli pār šo avīzi jūlija beigās, nomainot izdevēju. Pamatojumam tas viss būtu bijis jāizskaidro.

Šķirkli par Jāni Dāvi teikts, ka viņš izdevis 14 antisemitiskas grāmatas un brošūras. Nav nevienas atsauces un trūkst Dāvja miršanas datuma, lai gan tas ir atrodams, piemēram, “Latviešu rakstniecībā biogrāfijās”,<sup>18</sup> turpat arī rakstīts, ka Dāvis 30.–40. gados sarakstījis lielu skaitu antisemitisku darbu. Pieņemot, ka slēdziens atbilst (nepieciešamiem) kritērijiem, līdz ar to viņa iekļaušana rokasgrāmatā varētu būt pamatota.

Šķirklim par Fridrihu Veinbergu ir divas atsauces, bet nevienā no tām nav atrodams pamatojums prof. Dribina apgalvojumam, ka Veinberga 1902. gadā nodibinātā “Rīgas Avīze” būtu iezīmējusi antisemitiskās preses sākumu Latvijā.

Šķirkļos par Jāni Mārtinsonu un Arvidu Melliņu teikts, ka viņi bijuši Antisemitisma institūta direktors un ģenerālsekretārs. Atsauces nav nekas konkrēti teikts, kas pamatotu viņu iekļaušanu rokasgrāmatā.

Šķirkli par Jāni Sanderu teikts, ka viņa idejas neesot bijušas pārliecinošas vai ietekmīgas un izplatītas galvenokārt mazā, paša dibinātā Latviešu kristietības biedrībā, tā noniecinot viņa ietekmi. Rakstītais rada neizpratni par Jāņa Sanderu iekļaušanu rokasgrāmatā.

Šķirklim par Arvedu Bergu ir trīs atsauces. Viena no tām ir Ulža Lasmaņa četri sējumi par Bergu dzimtu.<sup>19</sup> Toties Iljas Ļenska rakstītais nesaskan ar Lasmaņa pētījumu. Ļenskis gan raksta, ka Bergs bijis iekšlietu ministrs, bet nepiemin, ka 1920. gadā Rēzeknes grautiņu apslāpēšanai Bergs

<sup>16</sup> Haralds Biezais (1992). Gustava Celmiņa Pērkonkrusts dokumentu gaismā. *Latvijas Zinātņu Akadēmijas Vēstis*, 1, 39.–43. lpp., šeit 40. lpp.; *Latvijas Zinātņu Akadēmijas Vēstis*, 2, 40.–43. lpp., šeit 41. lpp.; Armands Paeglis (2005). *Pērkonkrusts pār Latviju 1932–1944*. Rīga: Klubs 415, 52.–53. lpp.

<sup>17</sup> Leo Dribins (2002). *Antisemitisms un tā izpausmes Latvijā. Vēstures atskats*. Rīga, 119. lpp.; Vilis Samsons (1983). *Naida un maldu sliksnā*. Rīga: Zinātne, 123. lpp. Dribins uz pēdējo atsauces bez lpp. norādes, kāpēc varētu domāt, ka visa Samsona grāmata ir par Čaku, lai gan tas tā nav.

<sup>18</sup> I[le] Rubule (2003). Dāvis, Jānis. No: *Latviešu rakstniecība biogrāfijās*. Rīga: Zinātne, 140. lpp.

<sup>19</sup> Uldis Lasmanis (1997). *Arveds Bergs. Sabiedriski politiska biogrāfija*. 1. daļa. Impērijas demokrāts. 1875–1918. Rīga: Autorizdevums; Uldis Lasmanis (1998). *Arveds Bergs. Politiska biogrāfija*. 2. grām. Brīvvalsts nacionālists, kurš paredzēja 15. maija apvērsumu. Rīga: Autorizdevums; Uldis Lasmanis (1998). *Arveds Bergs. Politiska biogrāfija*. 3. grām. Brīvvalsts nacionālists, kurš gribēja novērst 1934. gada 15. maiju. Rīga: Autorizdevums; Uldis Lasmanis (2000). *Arveds Bergs. Politiskas apceres*. 4. grām. Neizsūtīta trimdinieka piezīmes. Pēdējais vārds. 1934–1941. Rīga: Autorizdevums.

aicinājis palīgā armiju, kas ar ložmetēju šāvieniem pāri galvām savaldījusi pūli, un Rēzeknē un Daugavpili ļāvis draudēt ar karatiesu.<sup>20</sup> Ļenskis raksta, ka Bergs miris cietumā Soļļeckā 1942. gadā, lai gan Lasmaņa grāmatā dokumentēts, ka Bergam Padomju Krievijā nelikumīgi piesprieda un izpildīja nāves sodu 1941. gada 19. decembrī Čkalovā (Orenburgā);<sup>21</sup> Ļenska rakstā nepareizs ir kā nāves gads, tā arī vieta. Beidzot, Ļenska apgalvojums, ka Bergs bijis antisemīts, ir pretrunā ar tanī pašā šķirkli citētām Lasmaņa grāmatām.<sup>22</sup> Redzams, ka šķirkli ir daudz būtisku kļūdu un ka citētie darbi Ļenska rakstīto neapstiprina, gluži otrādi, un Ļenskis to nekomentē. Berga iekļaušana rokasgrāmatā ir nepamatota un atsaucama.

Savukārt prof. Dribins minējis Ernesta Blanka rakstīto par baltvāciešu politisko sakāvi, pēc kuras žīdi kā bagātākā etniskā grupa esot noskaņota pret latviešu nacionālo valsti. Viņi pārņēmuši baltvāciešu muižniecības lomu un tāpēc esot drauds latviešu nācijai. Prof. Dribins raksta, ka publicists Blanks vēlāk ir izteicies pret rasistisko antisemitismu un nosodījis nacionālsociālistu naidu pret žīdiem savā grāmatā "Hitlers, žīdi un Latvija" (1933), bet to tomēr nekomentē. Vai Latvijā vēl bija kāds, kas jau 1933. gadā izdeva tik unikālu grāmatu, lai vērstos pret Hitleru un nacionālsociālistu antisemitismu? Šo Blanka grāmatu prof. Dribins citviet uzrāda kā vienīgo tādu piemēru un raksta, ka publicists Blanks "krasi novērsās no antisemitisma un antisemitiem" un "nosodīja antisemitismu nacistisko rasismu un tā apjūsmotājus. E. Blanks aicināja Latvijas valdību atbalstīt ebrejus viņu cīņā pret Hitlera diktatūru, dot viņiem arī patvērumu. Viņš paredzēja, ka nacisms novedīs Vāciju līdz katastrofai".<sup>23</sup> Šķirklim ir tikai viena atsaucē, un arī tur nav atrodams pamatojums iekļaušanai rokasgrāmatā.<sup>24</sup> Prof. Dribins pats rakstījis, ka publicists Blanks "nav noniecinājis un apvainojis ebrejus kā tautību un ticību".<sup>25</sup> Blanka iekļaušana rokasgrāmatā ir absolūti nepamatota. Tā ir atsaucama.

#### *Ko citē šķirkļos?*

Trijos šķirkļos ir atsaucē uz prof. Dribina grāmatu "Antisemitisms un tā izpausmes Latvijā. Vēstures atskats". Interesanti, vai tajā varētu saskatīt, kādus kritērijus pielieto prof. Dribins? Vēstures atskatā prof. Dribins min visus latviešu avīžu autoru un redaktoru vārdus. Savukārt, stāstot par "Latvijas teritorijā" izdoto krievu presi, Dribins nemin nevienu vārdu. Redzams, ka arī vēstures atskatā nav uzrādīti izlases ierobežojumi, piemēram, kā šeit, pēc tautības.

Piemēram, prof. Dribins vēstures atskatā raksta: "Visantisemitiskākais bija H. Asara, E. Blanka un K. Poļa vadītais "Latvijas Sargs". Taču zīmīgi, ka kopā ar nacionālistiski noskaņotiem pilsoniskiem publicistiem, labējā flanga darboņiem, pretebreju kampaņā tolaik iesaistījās arī reformistiskie

<sup>20</sup> Lasmanis (1998). *Arveds Bergs. Politiska biogrāfija*. 2. grām., 71.–73. lpp.

<sup>21</sup> Lasmanis (2000). *Arveds Bergs. Politiskas apceres*. 4. grām., 502. lpp.

<sup>22</sup> Lasmanis (1998). *Arveds Bergs. Politiska biogrāfija*. 2. grām., 71.–73. lpp.; Lasmanis (2000). *Arveds Bergs. Politiskas apceres*. 4. grām., 524.–525. lpp.

<sup>23</sup> Dribins (2002). *Antisemitisms un tā izpausmes Latvijā*, 99. lpp.

<sup>24</sup> B[iruta] Gudriķe (2003). Blanks, Ernests. No: *Latviešu rakstniecība biogrāfijās*. Rīga: Zinātne, 91.–92. lpp.

<sup>25</sup> Leo Dribins (1997). *Nacionālais jautājums Latvijā 1850–1940*. Rīga: FSI, 144. lpp.

sociāldemokrāti – maziņu sociālistu partijas līderi Marģers Skujenieks un Rūdolfs Lindiņš, kuri pilnā balsī brēca par ebreju invāzijas lavīnu Latvijā un šīs tautības “parazītismu”. Acīmredzot tas tobrīd viņiem bija politiski izdevīgi, vervējot piekritējus lauksaimnieku un jaunsaimnieku vidū...”<sup>26</sup> Tāds ir prof. Dribina uzskats. Bet arī šeit rakstītam nav nevienas atsauces. Skaidri redzams, ka minētām personām ar atšķirīgiem politiskiem uzskatiem nav piemēroti vienādi kritēriji.

Tāpat gan apskatītie rokasgrāmatas šķirkļi, gan vēstures atskats ir līdzīgi – tie rakstīti bez apstipriņošām atsaucēm un bez jebkādiem izskaidrotiem kritērijiem, tie nav objektīvi, un sniegtā informācija balstās uz autoru uzskatiem un apgalvojumiem.

Tāpēc *Handbuch des Antisemitismus* šķirkļi par Latviju un deviņiem latviešiem neatbilst zinātniska raksta prasībām. Tāpēc vismaz ministram Bergam un publicistam Blankam nav vietas šajā rokasgrāmatā. Viņiem vieta ir pavisam citur. Jurists un publicists Arveds Bergs bija Satversmes sapulces un trīs Saeimu deputāts, divu valdību iekšlietu ministrs. Viņam ir liela loma Latvijas valsts nostabilizēšanā.<sup>27</sup> Publicists Ernests Blanks ir pirmais, kas publicēja Latvijas neatkarības ideju, kas pētīja un popularizēja 19. gadsimta latviešu tautas atmodu, un pirmais, kas nosauca to laika posmu, kurš vainagojās ar Latvijas Republikas pasludināšanu, par latviešu tautas otro atmodu.<sup>28</sup> Tāpēc Latvijas valsts neatkarības atjaunošanu 1991. gadā saucam par trešo atmodu.<sup>29</sup>

*Pēteris Alberts*

<sup>26</sup> Dribins (2002). *Antisemitisms un tā izpausmes Latvijā*, 85. lpp.

<sup>27</sup> Uldis Lasmanis (1997–2000). *Arveds Bergs*. Sk. 19. atsauci.

<sup>28</sup> Uldis Ģērmanis (1972). Ernests Blanks – publicists un ideologs. *Jaunā Gaita*, 90, 52. lpp.; Pēteris Alberts (2008). Latvijas valsts neatkarības ideja – Ernesta Blanka loma tās publicēšanā. *Latvijas Vēstures Institūta Žurnāls*, 2, 47.–60. lpp.

<sup>29</sup> Jānis Stradiņš (1992). *Trešā atmoda*. Rīga: Zinātne.

## PIEZĪMES PAR PĒTERA ALBERTA RECENZIJU

Šeit sniedzu savas piezīmes pie LZA goda doktora Pētera Alberta recenzijas par Berlīnes Tehniskās universitātes Antisemitisma pētīšanas centra sagatavotām un izdotām “Antisemitisma rokasgrāmatas” (*Handbuch des Antisemitismus*) pirmajām divām grāmatām: “Zemes un reģioni” (Mīnhene, 2008) un “Personas” (Berlīne, 2009).

Recenzents devis šo sējumu kopnovērtējumu un detalizēti vērtējis tajos ievietotos Latvijas vēsturnieku rakstus. No 262 autoriem trīs – Dr. Leo Dribins, Dr. Inese Runce un Mg. Ilja Ļenskis – ir mūsējie. Sējumu 1773 lappusēs viņu publicējumi aizņem apmēram 13 lappuses.

Recenzents tās sīki izvērtējis un komentējis. Kā autors varu būt gandarīts; katra atsauksme liecina, ka manu darbu kāds ir iepazīnis un tas radījis viņā zināmu interesi. Diskusijās vienmēr esmu ieguvis stimulu turpmākai pētniecībai, arī šoreiz.